

Išči...

POŠLJITE NAM BESEDILA, FOTOGRAFIJE IN POSNETKE Z LETALSKIMI MOTIVI NA
INFO@SIERRA5.NET

S R E
13
J U N
2 0 1 2

Gazelo TO-001 so prepeljali v Park vojaške zgodovine v Pivko

▲ Borut Podgoršek < f in t

Helikopter gazela TO-001 Velenje je bil prvi letalnik Slovenske vojske in predstavlja muzejski predmet izrednega pomena za slovensko vojaško zgodovino. V uporabi je bil do leta 1994, ko je doživel nesrečo v Kočevskem rogu. Helikopter so restavrirali in postavili pred sedež 15. BRVL na Brniku, kjer pa je zaradi vremenskih vplivov začel propadati. Leta 2008 je bil helikopter ponovno restavriran in tako so ga povrnili v stanje iz julija 1991. Nekaj časa so ga hranili v hangarju na letališču v Cerkljah ob Krki, potem pa so ga prestavili v križišče v tej vojašnici, kjer pa ni ostal dolgo, saj bi bil spet izpostavljen vremenskim vplivom.

Helikopter SA – 341 gazela je eden najbolj množičnih večnamenskih lahkih helikopterjev. Jugoslovanska armada se je leta 1971 dogovorila za licenčno proizvodnjo s podjetjem Aerospatiale, ki se je začela konec leta 1977 v tovarni Soko v Mostarju. Helikopter SA – 341 (HO-42) s serijsko številko 028 in taktično oznako JVL 12660 je bil izdelan leta 1979. Leta 1981 je bil helikopter dodeljen letalski bazi na Brniku, kjer so ga uporabljali kot helikopter za zveze in izvidovanje.

V tednih po referendumu o samostojnosti je slovensko politično in vojaško vodstvo navezalo stik z nekaterimi slovenskimi pripadniki JA. Kot eden izmed zaupanja vrednih se je izkazal kapetan 1. razreda Jože Kalan. V stikih z Jelkom Kacinom je dozorela zamisel, da bi ob morebitni sovražnosti pilota helikopterjev Toni Mrlak in Jože Kalan prebegnila s svojima helikopterjema na stran Teritorialne obrambe.

25. junija 1991 so bili helikopterji enote JA iz letalske baze na Brniku premeščeni v Vojašnico Šentvid. Dva dni pozneje je enota dobila nalogo izvidovanja za enotami TO v okolici slovensko-hrvaške meje. Jože Kalan je v enem izmed letov tistega dne prepeljal ranjenega vojaka JA v mariborsko vojašnico. 28. junija sta se pilot Kalan in tehnik letalec praporščak 1. razreda Bogo Šuštar odločila

za prebeg. Usmerila sta se proti avstrijski meji, nato pa zavila proti Goltem, kjer sta pristala. Po pristanku sta prestopila v Teritorialno obrambo. Helikopter je bil nato zaradi konspiracije večkrat

premaknjen in ni deloval v nobeni bojni akciji.

Med skrivanjem so na gazeli prebarvali vse oznake JVL in nanjo naslikali oznake ter simbole TO. Gazela je dobila številko 001, na boku, kjer je bila kokarda JVL, je bil naslikan znak Slovenske vojske, dodan pa je bil napis Velenje. Na mestu, kjer je bila prej jugoslovanska zastava, je bil naslikan slovenski grb.

Helikopter so danes prepeljali v Park vojaške zgodovine (PVZ) v Pivki. Za prevoz helikopterja je poskrbel 670. logistični bataljon iz Slovenske Bistrice s svojimi prevoznimi zmogljivostmi. Začasni premik gazele v Park vojaške zgodovine so se v SV odločili, ker do zdaj ni bilo priložnosti, da jo predstavijo v primernih prostorih. Javnosti so jo pokazali le občasno na dnevih odprtih vrat in podobnih prireditvah, v PVZ pa bo na ogled javnosti, kar si kot muzejski predmet izrednega pomena za slovensko vojaško zgodovino tudi zasluži.

Zamisel, da bi gazelo začasno razstavili v Parku vojaške zgodovine, je nastala v sodelovanju Vojaškega muzeja SV, PVZ in Občino Pivka. Njeno odprtje v PVZ bo 27. junija.

O prebegu gazele so v Oddelku za multimedije MO posneli tudi dokumentarno igrani film.

[HELIKOPTER TO-001 VELENJE - 1. del](#)

[HELIKOPTER TO-001 VELENJE - 2. del](#)

[HELIKOPTER TO-001 VELENJE - 3. del](#)

[HELIKOPTER TO-001 VELENJE - 4. del](#)

[HELIKOPTER TO-001 VELENJE - 5. del](#)

[HELIKOPTER TO-001 VELENJE - 6. del](#)

Tehnični podatki:

posadka: 2 + 3 potniki

dolžina trupa: 9,5 m

višina: 3,19 m

premer rotorja: 11,97 m

masa praznega helikopterja: 958 kg

maksimalna vzletna masa: 1800 kg

maksimalna hitrost: 310 km/h

maksimalna višina: 5400 m

dolet: 600 km

motor: Turbomeca Astazou IIIA turboshaft, 529 KS

Foto: Branko Petrovič, Borut Podgoršek, Matjaž Ravbar in arhiv OMM MORS

